

Tafsiira Suuratu Az-Zumar-kutaa 10

Description

Dubbiin hundarra bareedaa, gaarii fi miâ€™aawaa kamiidha jettanii yaaddu? Yommuu dhageefatan namatti tolu, qalbiin itti tasgabbooftu, nama dhamaâ€™e fi dukkanatti tare ifa abdii ibsuuf, nama gaflaatti tare dammaqsuun gara sadarkaa oliitti olkaasu dubbii kami laataa? Ahsanal hadiisi (dubbiin hundarra gaarii) taâ€™e kamiidha laata? Mee haa qorannu.

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَبِهًا مَّثَانِي تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ
الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ
هُدَىٰ اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٢٣﴾

â€œRabbiin dubbii hundarra gaarii taâ€™e Kitaaba wal fakkaatu, lama lama deddeebiâ€™u buusee jira. Gogaan warra Gooftaa isaanii sodaatanii isa irraa ni hollata; ergasii gara zikrii Rabbi gogaa fi qalbiin isaanii ni laafu. Suni qajeelcha Rabbiiti, nama fedhe isaan qajeelcha. Nama Rabbiin jallise, qajeelchaan isaaf hin jiru.â€ Suuratu Az-Zumar 39:23

â€œRabbiin dubbii hundarra gaarii taâ€™e Kitaaba wal fakkaatu, lama lama deddeebiâ€™u buusee jira.â€

Kana jechuun Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa dubbii hundarra gaarii fi bareedaa taâ€™e buuse. Dubbiin kunis Qurâ€™aana guddaa kana. Qurâ€™aanni kuni kitaaba bareedinnaa fi walitti galuu keessatti wal fakkaatudha. Aayan aaya biraa fakkaatti, jechi jecha biraa fakkaata. Jalqabaa irraa kaasee hanga dhumaatti keeyyattoonni Qurâ€™aana keessa jiran hundi walitti kan galaniidha. Gonkumaa wal diiggaa fi wal faallessuun keessa hin jiru.

â€œlama lama deddeebiâ€™uâ€kana jechuun Qurâ€™aana keessatti seenaaleen, murtiiwwan, waadaa galuu fi akeekachisni, amaloonni warra Jannataa fi amaloonni warra Jahannam ni deddeebiâ€™u. Akkasumas, maqaalee fi sifaanni Rabbii lama lama taâ€™uun deddeebiâ€™u. [1] Dhuma Aayah baayâ€™ee keessatti maqaalee Rabbii (Azza wa Jalla) lama lama taâ€™anii arganna. Fkn, aliimun Hakiim, ghafuur rahiimâ€™!

Ibn Kasiir wal fakkaachu fi lama lama deddeebiâ€™u ilaalchise ni jedha: Beektonni gariin akkana jedhu: Sufiyan ibn Uyayna irraa hiika, â€œwal fakkaatu, lama lama deddeebiâ€™uâ€ jedhu ilaalchise akkana jedhamuun gabaafame jira: keeyyattoonni Qurâ€™aanaa gariin hiika tokko agarsiisuu dandaâ€™uu. Kanaafu â€œwal fakkaatu.â€Yeroo biraa immoo wanta tokko fi faallaa isaa dubbatu.

Fakkeenyaaf muâ€™mina dubbachuun ergasi kaafira dubbachuu, amala Jannata dubbachun ergasii amala ibidda dubbachuu fi kkf. Kuni lama lama deddeebiâ€™uudha. Akka fakkeenyaatti:

â€™**Dhugumatti, abraar qananii keessa taâ€™u. Fujjar immoo Jahiim keessa taâ€™u.**â€™ (Suuratu Al-Infixaar 82:13-14) (Abraar warra amananii Rabbiin sodaatanii fi hojii gaggaarii baayâ€™ee hojjataniidha. Fujjaar immoo namoota badii gurguddaa hojjataniidha.)

â€™**Lakkisaa! Dhugumatti Kitaabni fujjaar Sijjiin keessa.**â€™ Suuratu Al-Muxaffiifiin 83:7, â€™**Lakkisaa! Kitaabni abraar illiyyiin keessa.**â€™ Suuratu Al-Muxaffiifiin 83:18

â€™**Kuni yaadannoodha. Dhugumatti muttaqootaaf deebii gaariitu jira.**â€™ (Suuratu Saad 38:49) hanga â€™**Kuni, daangaa darbitootaaf deebii badaatu jira.**â€™ (Suuratu Saad 38:55) Keeyyattonni kana fakkaatan baayâ€™etu jira.

Kuni hundi isaanii masaani (lama lama deddeebiâ€™u) irraayyi. Kana jechuun hiika lama lamaan deddeebiâ€™u. Garuu keeyyanni guutuun hiika tokkoon yoo taâ€™ee fi gariin isaa garii fakkaate, kuni wal fakkaachudha.[\[2\]](#)

Qurâ€™aana keessatti aayaata waaâ€™ee Jannataa fi waaâ€™ee Jahannam ykn waaâ€™ee muâ€™mintoota fi waaâ€™ee kaafirootaa waliin dhufan ni arganna. Yommuu Jannanni dubbatame, itti aanse Jahannam ni dubbatama. Yookiin Jahannam yoo dubbatame itti aanse Jannani ni dubbatama. Yoo warri Jannataa dubbatamee itti aanse warri Jahannam ni dubbatama. Kuni masaani (lama lama deddeebiâ€™uudha). Faaydan kana keessa jiru, dhimma tokko irraa namni Qurâ€™aana dhageefatu ykn dubbisuu akka hin hifanneefi. Akkasumas, sodaachisuu irraa gara kajeelchisuutti dabarsuun hojii dirqama akka hojjatu kakasuu fi wantoota dhoowwaman hojjachuu irraa akeekachisuufi. Kuni mala dubbii itti dhiyeessan daangaa olâ€™aana irra gaheedha.[\[3\]](#)

Faaydan aayaanni (keeyyattonni) Qurâ€™aanaa deddeebiâ€™uu fi wal fakkaachu keessa jiru baayâ€™eedha. Isaan keessaa tokko:

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa namoonni hiika qalbii qulqulleessutti fi amala gaarii guututti kan hajaman taâ€™uu yommuu beeku, [aayata ni deddeebise]. Hiikni qalbii qulqulleessu kuni akka bishaan biqiltuu obaasaniiti. Biqiltuun akkuma bishaan obaasu dhiisaniin kunuunsi irraa fagaatun ni hirâ€™itti. Tarii ni baddi. Garuu akkuma bishaan obaafamtuun bareeddee firii garagaraa faaydaa qabu buusti. Haaluma kanaan, qalbiinis hiika jecha Rabbii ishii irratti deddeebiâ€™uutti hajamti. Osoo Qurâ€™aana guutuu keessatti hiikni siâ€™a tokko qofa dhufee, faaydan barbaadamu irraa hin argamu.[\[4\]](#) Kanaafu, aayaata deddeebisuun qalbii qulqulleessa, ni laaffisa. Kanaafi, itti aanse ni jedha:

â€™**Gogaan warra Gooftaa isaanii sodaatanii isa irraa ni hollata;**â€™ kana jechuun yeroo akeekachisni ykn ibiddi dubbatamu ykn wanta sodaa fi rifannatti nama geessu fakkeenyaaf kan akka adabbii ummata Nuuh, ummata Luux fi kanneen biroo yommuu dubbatamu gogaan isaanii ni hollata.[\[5\]](#) Gabaabumatti yommuu akeekachiisni fi adabbiin cimaan Qurâ€™aana keessatti dubbatamu gogaan warra Rabbiin sodaatanii ni hollata, ni kontoonfata. Kunis sodaa Qurâ€™aanni qalbii isaanii keessatti uume irraayyi.â€™**Ergasii gara zikrii Rabbii gogaa fi qalbiin isaanii ni laafu.**â€™

Waan gaariin abdachiisu fi kajeelchisuun Qurâ€™aana keessa waan jiruuf gogaa fi qalbiin isaanii ni laafu. Qalbiin ni tasgabbooti.

â€œSunii qajeelcha Rabbiiti, nama fedhe isaan qajeelcha.â€

â€œSunii qajeelcha Rabbiitiâ€kana jechuun Qurâ€™aana dhageefachuun hollannaan, sodaa fi laafinni gogaa fi qalbii namoota kanaa keessatti uumame qajeelcha Rabbiiti. Kana jechuun Rabbiitu kanaaf isaan qunnamsisee (waffaqe).

Jechi â€œSuniiâ€jedhu â€œQurâ€™aanasâ€taâ€™uu dandaâ€™a. Kanaafu, Qurâ€™aanni qajeelcha Rabbii isa malee karaan biraa Rabbiitti nama geessu hin jirreedha. â€œ**nama fedhe isaan qajeelcha**â€ Kana jechuun Rabbiin tabaaraka wa taâ€™aalaa gabroota Isaa keessaa Qurâ€™aanaan nama fedhe qajeelcha. Nama niyyaa isaa tolche Qurâ€™aana kanaan ni qajeelcha[6] Akkuma aayah biraa keessatti jedhe:

﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^(١٦)

â€œRabbiin nama jaalala Isaa hordofe karaalee nageenyaa ittiin qajeelcha, hayyama Isaatiin dukkana keessaa gara ifaatti isaan baasa, gara karaa sirrii isaan qajeelcha.â€ Suuratu Al-Maaâ€™ida 5:16 (Rabbiin subhaanahu Qurâ€™aana kanaan nama niyyaan isaa jaalala Rabbii argachuu, wanta Inni jaallatu hojjachuu fi hordofuu taâ€™e karaalee adabbii Isaa jalaa nagaha ittiin bahu qajeelcha.)

â€œ**Nama Rabbiin jallisee, qajeelchaan isaaf hin jiru.**â€

Namni jalqabuma irraa kaasee Gooftaa isaatti kafare, adabbii Isaa hin sodaanne, Rabbiin jallinna isarratti murteessa. Nama Rabbiin jallinna isa irratti murteesse, kan isa qajeelchu hin jiru.[7]

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa dirqamaan nama hin jallisu. Garuu wanta jallinnatti nama geessu namni yoo hojjate, Rabbiin jallinna isa irratti murteessa. Qurâ€™aana keessatti ni jedha:

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ
أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ

â€œ[Rabbiin] garee tokko ni qajeelche, gareen biraa immoo jallinni isaan irratti mirkanaaâ€™e. Dhugumatti, isaan Rabbii gaditti sheyxaanota jaalallee taasifatan. Isaan akka qajeelfamanitti yaadu.â€ Suuratu Al-Aâ€™araaf 7:30

â€œgareen biraa immoo jallinni isaan irratti mirkanaaâ€™e.â€kana jechuun jireenya addunyaa keessatti karaa jallinnaa ofiif waan filataniif, iimaanaa fi Islaama Rabbiin isaan irraa barbaadu waan hin gunneef jallinni isaan irratti mirkanaaâ€™e. Sababni kana hundatti isaan geesse sheyxaana jaalalle ykn

hiriyyaa dhiyoo godhachuudha. **dhugumatti, isaan Rabbii gaditti sheyxaanota jaalallee taasifatan.** Yommuu isaan Isaaf ajajamuun Rabbitti dhiyaachu dhiisan, sheyxaanaaf ajajamuu fi hordofuun jaalallee fi hiriyyaa dhiyoo isa godhatan. [8]

Guduunfaa

Ahsanal hadiisi (dubbiin hundarra gaariin) Qur'aana. Sababni isaas, kalaama (jecha) Rabbii oltaati. Rabbiin subhaanahu wa ta'alaamaalaa amaloonni (sifaanni) Isaa hundii guutuu fi gaggaarii waan ta'aniif jechi Isaa hunda caalaa guutuu fi gaarii kan ta'eedha.

Qur'aanni dubbii hundarra gaarii waan ta'eeff jechoonni fi keeyyattonni isaa kan walitti galan, seeronni fi murtiwwan isaa kan wal jabeessanii fi ilmaan nama daandii haqaa fi ifaatti baasudha.

Rabbiin subhaanahu wa ta'alaamaalaa Qur'aana kanaan nama niyyaan isaa jaalala Isaa argachuu fi haqa hordofuu ta'e, karaa sirriitti qajeelcha. Dukkana keessaa ifatti baasa.

Kitaabban wabii:

[1] Tafsiiru Saadii-850

[2] Tafsiiru ibn Kasiir-6/448

[3] [Tafsiiru Qur'aanil kariim-Suuratu Zumar](#)-fuula 189 (10MB)

[4] Tafsiiru Saadii-850

[5] Tafsiiru Qur'aanil kariim-Suuratu Zumar-fuula 189

[6] Tafsiiru Xabarii-20/193, Tafsiiru Saadii-850 [7] Maariju tafakkuri-12/208

[8] <http://sammubani.com/2019/05/21/jireenyi-maaliif-uumamtee-kutaa-6/#more-10621>

Date Created

March 1, 2020

Author

admin